

Tantárgy neve/kódja:	Fonológiaelmélet / BNY-DK-010, BNY-DK-002
Tárgyfelelős:	Doktori iskola vezető
Tantárgy oktatója:	Balogné Bérces Katalin, PhD, egy. docens Cser András, DSc, habil, egy. tanár
Kreditszám:	8
Óratípus:	Előadás
A tantárgy céljának rövid ismertetése:	A kurzus áttekintést nyújt a fonológiaelmélet központi kérdéseiről és jelenlegi kereteiről. Célja, hogy fejlessze a hallgatók képességét a fonológiai modellek kritikus értékelésére, a fonológia és a fonetika, a morfológia és a szintaxis kapcsolatának megértésére, valamint a nyelvi adatok elméleti megközelítésének alkalmazására.
Elsajátítandó elméleti ismeretanyag:	A hallgatók megismerkedhetnek a következőkkel: <ul style="list-style-type: none"> • a fonológiaelmélet története a 20. században: strukturalista fonológia, generatív fonológia • a fonetika és a fonológia alapfogalmai: szegmensek, megkülönböztető jegyek, váltakozások, szabályok, neutralizáció és jelöltség • fonológiai szabályok és levezetések: szabályformátum, szabálykölcsonhatás, átlátszatlanság (opacitás) • lexikális fonológia és a fonológia–morfológia interfész • fonológiai reprezentációk: bináris/unáris jegyek, alulszabottság, autoszegmentális fonológia, tónusok, jegygeometria • szótagszerkezet, fonotaktika, hangsúly és a metrikus fonológia • a fonológia–szintaxis interfész és a prozódikus fonológia • kortárs elméleti keretek: kormányzásfonológia, optimalitáselmélet
Elsajátítandó gyakorlati ismeretanyag:	A hallgatók a kurzus során <ul style="list-style-type: none"> • fonológiai adatokat elemeznek elméleti eszközökkel • összehasonlítanak és értékelnek versengő modelleket • fonológiai elemzéseket mutatnak be szóban és írásban • kritikusan tárgyalnak esettanulmányokat és a legújabb szakirodalom állításait
A 2-4 legfontosabb kötelező irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	<ul style="list-style-type: none"> • Siptár P. – Durand, J. (1997) Bevezetés a fonológiába. Osiris. ISBN: 963-379-179-0. • Siptár P. (2014) A fonológiai elméletek történetéből. In: Laczkó K. – Tátrai Sz. (szerk.) Elmélet és módszer. Nyelvészeti tanulmányok. Budapest, Eötvös József Collegium. 341–357. • Balogné Bérces K. – Honeybone, P. (2020) Representation-based models in the current landscape of phonological theory. <i>Acta Linguistica Academica</i> 67(1): 3–27.
A 2-4 legfontosabb ajánlott irodalom felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	<ul style="list-style-type: none"> • Szigetvári P. (1996) Kormányzás a fonológiában. <i>Általános Nyelvészeti Tanulmányok</i> 19: 165–213. • Rebrus P. (2001) Optimalitáselmélet. In Siptár P. (szerk.): <i>Szabálytalan fonológia</i>. Tinta. 77–116. • Balogné Bérces K. (2009) Modern szótagelmélet az angol nyelv jelenségeinek kutatásában: a Szigorú CV-fonológia. In: Frank T. – Károly K. (szerk.) <i>Anglisztika és amerikanisztika. Magyar kutatások az ezredfordulón</i>. Tinta. 271–282.

	<ul style="list-style-type: none"> Balogné Bérces K. (2019) Fonológiai variáció és generatív nyelvelmélet. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXI: 29–56. 	
Elmélet-gyakorlat aránya:	Elméleti óra óraszám: 100%	Gyakorlati óra óraszám: -
Az alkalmazott oktatási módszerek:	<ul style="list-style-type: none"> Elméleti előadások vizuális és auditív kiegészítővel Interaktív megbeszélések és adatelemzés Hallgatói prezentációk Házi feladatok (gyakorló feladatok) Csoportmunka esettanulmányokon 	
Az értékelés módja:	30-100% szóbeli vizsga + választás szerint: 30% órai teljesítmény, 2x20% házi feladat/prezentáció	
Az értékelés kritériuma:	Aktív részvétel, választható szóbeli előadás, vizsga. Osztályzás háromfokú skálán: - 80-100% = Kiválóan megfelelt (5) - 60–79% = Megfelelt (3) - 0–59% = Nem felelt meg (1)	
Miként járul hozzá a tantárgy a doktori iskola képzési programjában tanulási eredményként megjelölt MKKR 8. szintű tanulási eredmények eléréséhez.	<p>Tudás: Megérti a fonológiaelmélet kulcsfogalmait és modelljeit, történeti fejlődésüket és jelen vitás kérdéseit.</p> <p>Képességek: Képes nyelvi adatok elemzésére, elméleti modellek alkalmazására, összetett érvek bemutatására és versengő megközelítések értékelésére.</p> <p>Attitűdök: Nyitottságot mutat többféle elméleti perspektíva iránt, tudatában van a módszertani korlátoknak, és elkötelezett a kutatói szigor mellett.</p> <p>Felelősség és autonómia: Képes önálló kutatásra és elemzésre; képes érveket előadni és megvédeni egyénileg és csoportban egyaránt; konstruktívan hozzájárul a tudományos vitához.</p>	